

doorstroomagenda beroepsonderwijs

Monitor Impulsregeling Beroepsonderwijskolom 2001: tussenrapportage (samenvatting)

In juni 2002 heeft het CINOP de tussenrapportage "Monitor impulsregeling beroepsonderwijskolom 2001" aangeboden. De rapportage geeft een goed beeld van de inzet van de Impulsmiddelen in het mbo, het hbo (inclusief het groene onderwijs) en de Kenniscentra voor beroepsonderwijs en bedrijfsleven. De inzet van de Impulsmiddelen voor het vmbo zijn via een audit in kaart gebracht en beschreven in 'Het vmbo in de lift' (Ecorys-NEI, mei 2002).

publicatie in steekwoorden

Monitor impulsregeling beroepsonderwijskolom 2001: Tussenrapportage (samenvatting)

Tussenrapportage monitor impuls 2001

beroepskolom

beroepskolom

Overzicht van publicaties in deze reeks

Doorstroomagenda beroepsonderwijs – Commissie Boekhoud, maart 2001

De doorstroomagenda in de praktijk (addendum doorstroomagenda) – Commissie Boekhoud, april 2001

Naar een stevig fundament voor de kennissamenleving – Stuurgroep Impuls Beroepsonderwijs en Scholing (SIBS), maart 2001

Beroepsonderwijs loont, de 'Beroepsbrief' – OCenW, juli 2001

Van binnen naar buiten; de innovatie van het beroepsonderwijs in een hogere versnelling. Middellange termijnverkenning beroepsonderwijs – OCenW, april 2002

Monitor impulsregeling beroepsonderwijs 2001 (samenvatting tussenrapportage) – Cinop, mei 2002

publicatieoverzicht

Publicatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

productie
directie Voorlichting,
Leo Wijnhoven

vormgeving
Raster grafisch ontwerpers, Delft

druk
Drukkerij Zuidam & Zonen B.V., Woerden

uitgave
augustus 2002

OCenW 32.125 / 2.500 / 08BK2002B052

Prijs € 16,00

Exemplaren van deze publicatie zijn telefonisch te bestellen bij Postbus 51-Infolijn, onder vermelding van het ISB-nummer.

Postbus 51-Infolijn
Telefoon (0800) 8051 (gratis),
elke werkdag van 9.00 - 21.00 uur of
via internet onder www.postbus51.nl
[kies brochures] (dit is uitsluitend bedoeld voor bestellingen)

ISBN 90 5910 289 4

Deze publicatie staat ook op internet onder: www.minocw.nl/beroepskolom

 Nederland gaat digitaal.

Uitgegeven door: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Publicatie van: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen of
CINOP of commissie Boekhoud

Monitor Impuls-
regeling
Beroepsonderwijs-
kolom 2001:
Tussenrapportage
(samenvatting)

Titel: Monitor Impulsregeling Beroepsonderwijskolom
2001: Tussenrapportage (samenvatting)
Auteur: Wil van Esch en Jan Neuvel
Datum: mei 2002
Opmaak:
Referentienummer:
Versie: 02.3

CINOP
Pettelaarpark 1
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Tel: 073-6800800
Fax: 073-6123425
E-mail: info@cinop.nl
<http://www.cinop.nl>

Samenvatting en Conclusies

Het karakter van onze samenleving en de economie waarop onze samenleving is gebaseerd is aan het veranderen. We bewegen ons van een maak-economie naar een kennissamenleving.

De Europese Raad van ministers heeft tijdens een bijeenkomst in 2000 te Lissabon de ambitie uitgesproken de Europese Unie uit te laten groeien tot de meest dynamische en competitieve regio in de wereld.

Die ontwikkeling naar een kennisintensieve samenleving vraagt om steeds meer hoogopgeleide beroepsbeoefenaren. Aan die vraag is in de komende jaren alleen te voldoen als beter gebruik gemaakt wordt van het potentieel aan toekomstige beroepsbeoefenaren in het opleidingstraject vbo-mbo-hbo. Aansluitingsproblemen tussen sectoren hebben er tot nu toe aan bijgedragen dat dat potentieel onvoldoende werd benut.

Als hoofdoorzaak voor de aansluitingsproblemen heeft de commissie-Boekhoud gewezen op het aanbodgericht denken waarin de onderwijsinstellingen zelf centraal staan. Optimalisering van de aansluitingen is pas te verwachten als in het denken over verbeteringen de onderwijsloopbaan van leerlingen als uitgangspunt wordt genomen. De commissie-Boekhoud stelt dat daarvan een positieve invloed op de doorstroom binnen en tussen de sectoren en op de uitstroom van hoger opgeleide beroepsbeoefenaren zal uitgaan. Door de commissie is dat aangegeven als kwalificatiewinst.

De rijksoverheid wil nu met extra financiële middelen de door de commissie-Boekhoud voorgestelde veranderingen stimuleren om zo kwalificatiewinst te kunnen behalen. In de afgelopen twee jaar heeft de overheid daarvoor voor het vbo, mbo en hbo tezamen een bedrag van een half miljard gulden ter beschikking gesteld. Weliswaar is die stimulering tot nu toe in aparte afspraken voor elk van de drie sectoren geregeld, maar de maatregelen hadden uitdrukkelijk tot doel de ontwikkelingen in de beroepsonderwijskolom in onderlinge samenhang te bevorderen.

Om het belang en de noodzaak van de innovatie van het beroepsonderwijs te benadrukken maakt de overheid de komende drie jaar jaarlijks een bedrag van 136 miljoen euro voor dat doel vrij.

Mede in het kader van de VBTB laat de overheid de regelingen monitoren. Dat gebeurt in een kwalitatieve monitor gericht op de onderwijsverbeteringen en de samenwerking tussen sectoren en in een kwantitatieve monitor gericht op de effecten van die onderwijsverbeteringen (kwalificatiewinst). Deze rapportage is een tussentijds verslag van de kwalitatieve monitoring van de toegekende middelen aan de bve-sector en het hbo (inclusief het agrarisch onderwijs) ten behoeve van de versterking van de beroepsonderwijskolom.

1 De regelingen 2001

De overheid heeft in 2000 de verschillende sectoren in de beroepskolom impuls gelden ter beschikking gesteld met als doel de aansluiting binnen en tussen de sectoren te verbeteren. Die regelingen zijn in 2001 gecontinueerd.

Voor de sectoren waren afzonderlijke regelingen van kracht, die wel met dezelfde intentie zijn opgesteld. Verschillen in de omschrijvingen zijn voornamelijk een kwestie van indeling van thema's. Samenhangend met de plaats van de sectoren in de beroepsonderwijskolom kennen de regelingen ook deels een eigen invulling of accentuering. Zo bieden diverse AOC's zowel onderdak aan een vbo- als aan een mbo-afdeling, maar kennen in tegenstellingen tot de ROC's geen afdeling Educatie. ROC's hebben te maken met vier aansluitingsmomenten, terwijl het hbo zich voornamelijk op de relatie met het mbo kan richten.

ROC's, AOC's en vakscholen

De impulsregeling voor de onderwijsinstellingen in de bve-sector is erop gericht om de beroepsonderwijskolom te versterken door voor vier doorstroommomenten verbeteringen op vier thema's te stimuleren. De doorstroommomenten zijn overgangen naar een hoger niveau van de beroepsopleiding. Het gaat om: a) de overgang van vmbo naar mbo; b) de overgang van educatie naar mbo niveau 1/2, c) de overgang van mbo niveau 1/2 naar mbo niveau 3/4; d) de overgang van mbo naar hbo.

De vier belangrijkste thema's waarop impuls gelden kunnen worden ingezet zijn:

1. intensiveren van voorlichting en begeleiding van deelnemers die doorstromen en de ontwikkelen van een gezamenlijke visie op de loopbaanoriëntatie en loopbaanleren;
2. ontwikkelen van een gemeenschappelijke pedagogiek en didactiek voor het beroepsonderwijs;
3. versterken van de programmatische aansluiting tussen sectoren in de beroepskolom;
4. versterken van de relatie met het bedrijfsleven,

Voor de ROC's en de vakscholen was in 2001 een budget van € 17.697.429 beschikbaar. Dat is door het ministerie van OCENW ter beschikking gesteld. De regeling voor de AOC's, die inhoudelijk overeenkomt met die voor de andere instellingen, liep via het ministerie van LNV. Organisatorisch zijn er enkele verschillen. In de eerste plaats zijn de impuls middelen voor 2000 en 2001 in één keer aan de AOC's uitgekeerd met een kleine aanvulling in 2001. In de tweede plaats waren de middelen bestemd voor

zowel het vmbo als het mbo. De aanvulling in 2001 kwam echter volledig ten goede aan het mbo. In de derde plaats is door de AOC's een substantieel bedrag van de middelen (€ 2.144.500) gereserveerd voor gemeenschappelijke projecten die onder regie van de AOC-Raad worden uitgevoerd. In de vierde plaats is de aansluiting educatie naar mbo buiten de regeling gelaten, omdat educatie geen deel uitmaakt van het onderwijsaanbod in de AOC's.

Het totaal beschikbare budget voor de AOC's voor 2000/2001 was € 5.477.125, waarvan € 3.299.000 bestemd voor het vmbo en € 2.178.145 voor het mbo. In 2001 is binnen de Impulsgelden € 372.780 ter beschikking gesteld voor het mbo groen (de aanvulling 2001). Minus de impulsmiddelen voor de gemeenschappelijke projecten bleef er voor de afzonderlijke AOC's in totaal € 3.705.410 te verdelen.

Colo en LOB's

Samenhangend met de eigen taakstelling kent de regeling impuls beroeps- onderwijs landelijke organen 2001 drie hoofdgebieden waarop activiteiten ter versterking van de beroepskolom konden worden georganiseerd. Dat zijn:

1. het ontwikkelen van gemeenschappelijke kaders onder regie van Vereniging Colo met de volgende onderverdeling:
 - 1.1 de kwalificatiestructuur (fase 4: inrichting op basis van competenties);
 - 1.2 de aansluiting vmbo-bve
 - 1.3 de aansluiting mbo-hbo
 - 1.4 de bpv in de geïntegreerde benadering van de beroepskolom.
2. het versterken van het werkend leren door verbeteringen in het aanbod aan bpv-plaatsen;
3. het verbeteren van de aansluiting van structuren door het oplossen van knelpunten die zich op aansluitingsmomenten in de beroepskolom voordoen.

Op basis van de regeling 2001 was er voor de LOB's een bedrag van € 3.630.242 gereserveerd. Ten behoeve van de realisatie van de gemeenschappelijke kaders door de Vereniging Colo was voor 2001 een bedrag van 1.950.000 euro uit het herstructureringsfonds beschikbaar.

HBO

In de regeling middelen versterking beroepskolom hoger onderwijs zijn voor het hbo drie beleidlijnen geformuleerd waarlangs die versterking gerealiseerd moet worden. Die drie lijnen zijn:

1. het versterken van de doorstroom tussen mbo en hbo

2. het verbeteren van de kwaliteit van de stages en duale trajecten
3. het versterken van de positie van hbo-instellingen in de regionale kennisinfrastructuur.

Voor het ontwikkelen van activiteiten op die drie beleidslijnen was in 2001 aan het reguliere budget van de hbo-instellingen een bedrag van € 11.480.000 toegevoegd.

2 Inzet van middelen

Algemene conclusies

1. De instellingen wendden de toegekende extra middelen volledig aan voor activiteiten ter versterking van de beroepskolom. De meeste instellingen investeren zelf ook in belangrijke mate in ontwikkelingen in de beroeps-
onderwijskolom. De extra middelen maken het mogelijk dat beleid te intensiveren, uit te breiden of versneld uit te voeren.
2. De impulsmiddelen worden in alle sectoren vooral aangewend om de pedagogisch-didactisch en de programmatische aansluiting tussen delen van de beroeps-
onderwijskolom te verbeteren.
Alle instellingen in de verschillende sectoren houden zich met die twee thema's bezig en het grootste deel van de impulsmiddelen gaat er naar toe.
3. In het bve-veld wordt vooralsnog duidelijk meer geïnvesteerd in de door-
stroom tussen vbo en mbo en minder in de doorstroom naar het hbo.

ROC's en vakscholen

- Vrijwel alle ROC's en vakscholen zetten ter versterking van de beroepskolom impulsmiddelen in op de thema's voorlichting en begeleiding (ruim 4 miljoen euro), de pedagogisch-didactische aansluiting (4,7 miljoen euro) en de programmatische aansluiting (5,6 miljoen euro). Driekwart van de instellingen gebruikt impuls gelden om de relatie met het bedrijfsleven te verstevigen (in totaal ongeveer 1,5 miljoen euro). Ruim de helft van de ROC's en vakscholen voert activiteiten uit op zelf gekozen thema's (in totaal ongeveer 1,5 miljoen).
- De doorstroom vmbo-mbo krijgt de meeste aandacht. Vrijwel alle ROC's en vakscholen hebben rond dat punt projecten lopen, waar ruim 60 procent van de toegekende middelen naar toe gaat (bijna 11 miljoen euro). Vanuit de ROC's en de vakscholen krijgt de aansluiting mbo-hbo vooralsnog minder aandacht. Driekwart van de instellingen heeft rond die aansluiting impulsmiddelen ingezet. Dat is 12 procent van het beschikbare budget (ruim 2,1 miljoen euro).
- Bijna tweederde van de instellingen heeft impuls gelden aangewend om de interne doorstroom tussen de twee laagste en de twee hoogste niveaus te verbeteren. In vakscholen krijgt die aansluiting verhoudingsgewijs iets meer aandacht dan in de ROC's. In totaal gaat 2,1 miljoen euro naar deze aansluiting.

AOC's

De monitoring van de impuls gelden voor de AOC's betreft de regeling 2000/2001. Binnen die regeling hebben de AOC's bijna 2,15 miljoen euro gereserveerd voor gemeenschappelijke projecten onder regie van de AOC-

Raad. Voorbeelden zijn: Ontwikkeling lesmateriaal KS2000+ en de ontwikkeling van leermiddelen landbouwbreed.

- Als de gemeenschappelijke projecten buiten beschouwing worden gelaten, dan krijgen de pedagogisch-didactische vernieuwingen en programmatische verbeteringen de meeste aandacht. Vrijwel alle AOC's hebben projecten op die twee thema's lopen. Voor de programmatische aanpassingen is 36 procent van de impuls gelden uitgetrokken (ruim 1,3 miljoen euro), voor de pedagogisch-didactische vernieuwingen een kwart van het budget (bijna 1 miljoen euro). Zeven van de 12 AOC's investeren impuls gelden in voorlichting en begeleiding, wat in totaal neerkomt op ruim 10 procent van het budget (iets meer dan 400.000 euro). Acht van de 12 AOC's hebben met impuls middelen projecten gefinancierd ter versterking van de relatie met het bedrijfsleven. Het gaat om 21 procent van het budget (bijna 800.000 euro).
- Evenals bij de ROC's en vakscholen gaat ook bij de AOC's de meeste aandacht uit naar de onderkant van de beroepskolom: 11 van de 12 AOC's voeren projecten uit op dat terrein, waarbij ze bijna 80 procent van de totaal voor de individuele AOC's beschikbare impuls middelen inzetten (bijna 2,9 miljoen euro). Voor de verbetering van de interne aansluiting mbo 1/2 naar mbo 3/4 gebruiken 8 AOC's impuls gelden. Die besteding komt neer op 15 procent van het totale budget (ruim 550.000 euro). Vier van de 12 AOC's besteden 6 procent van de totale impuls middelen voor de aansluiting met het hbo (ruim 250.000 euro).

Nog meer dan bij de thema's wordt het beeld gekleurd door de gezamenlijke regeling vmbo en mbo. In de cijfers komt daardoor nog veel sterker het accent te liggen op de onderkant van de beroepskolom dan bij de ROC's en de vakscholen. Maar in AOC's is er toch duidelijk minder aandacht uitgegaan naar de bovenkant van de beroepskolom dan in de ROC's en vakscholen: een derde van de AOC's zet daar impuls gelden in tegenover driekwart van de ROC's en vakscholen.

LOB's

- Impuls gelden worden vooral aangewend voor het oplossen van knelpunten in de aansluitingen van kwalificatiestructuren en het vertalen van kwalificaties in competenties: 19 van de 20 LOB's hebben daar impuls gelden op ingezet, wat neerkomt op ongeveer 70 procent van de beschikbare middelen (2,5 miljoen euro).
- Voor de verbetering van de bpv-plaatsen gebruiken 14 landelijke organen impuls middelen. Bijna 30 procent van het beschikbare budget gaat daar naar toe (ongeveer een miljoen euro).

Ook LOB's die de middelen voor beide thema's aanwenden, besteden die meer voor de aanpassing van de structuren dan voor de verbetering van bpv-plaatsen. In de 13 LOB's met projecten op beide thema's wordt

gemiddeld 60 procent van de impuls gelden besteed aan de structuren en een kleine 40 procent aan de bpv-plaatsen.

HBO

- In het kader van de versterking van de beroepskolom worden de daarvoor ter beschikking gestelde middelen vooral ingezet voor de continuering, intensivering en versnelling van activiteiten op het terrein van de aansluiting mbo-hbo. Een deel van de activiteiten betreft het opzetten en implementeren van geïntegreerde longitudinale leerwegen, hetgeen een forse innovatie-investering vergt. Gemiddeld gaat een kleine 60 procent van de toegekende beroepskolommiddelen (ongeveer 6,8 miljoen euro) naar activiteiten die op deze eerste beleidslijn worden uitgevoerd.
- Naar de twee andere beleidslijnen gaat minder aandacht uit¹. Minder dan een kwart van de extra middelen gaat naar de verbetering van stagetrajecten en duale trajecten (ruim 2,5 miljoen euro). Activiteiten van hbo-instellingen inzake het dualiseren van opleidingen beperken zich in hoofdzaak tot de bol-ers onder de mbo-afgestudeerden. Voor het hbo zijn bbl-afgestudeerden nog niet echt in beeld.
- Naar activiteiten die de positie van de hogescholen in de regionale kennisinfrastructuur moeten versterken gaat een kleine 20 procent van de middelen (iets meer dan 2 miljoen euro).

Bij deze cijfers voor het hbo moet wel de kanttekening worden geplaatst, dat de beroepskolommiddelen toegevoegd zijn aan de lump sum van de hbo-instellingen, waardoor het voor hogescholen moeilijker is dan voor bve-instellingen om precies aan te geven hoe de besteding van de gelden gebeurt. Bovengenoemde percentages en de daarmee vastgestelde bedragen moeten dan ook als globale indicaties worden beschouwd.

¹ De beroepskolommiddelen vormen hier ons referentiepunt. Hbo-instellingen zijn op diverse fronten actief om bijvoorbeeld de versterking van de positie in de regionale kennisinfrastructuur vorm te geven.

3 Inbedding in beleid en ontwikkelingen

De impuls gelden zijn bedoeld om de ontwikkelingen in de versterking van de beroepskolom te stimuleren en te ondersteunen. Belangrijk is dat ze ook worden ingebed in het beleid van de organisatie en dat ze aanhaken aan lopende activiteiten of projecten.

Algemene conclusies

1. Er is een duidelijke aansluiting van de activiteiten die met impuls- of beroepskolommiddelen worden gefinancierd op het beleid van de instellingen. Dat geldt voor vrijwel alle hogescholen en alle AOC's en voor het merendeel van de overige bve-instellingen en LOB's.
2. De impuls gelden zijn in het algemeen een aanvulling op eigen investeringen van instellingen die ter versterking van de beroepsonderwijskolom worden gedaan, wat een onderstreping is van het hiervoor gemaakte punt.
3. In de meeste instellingen in het bve-veld en in het hoger onderwijs sluiten veel projecten aan op eerder in gang gezette ontwikkelingen die met eigen middelen en/of met middelen uit eerdere overheidsregelingen zijn gefinancierd (verwantschapsregeling voor het hbo en de impulsregeling 2000 voor het bve-veld).
4. De impuls middelen leiden in het algemeen tot een uitbreiding, een versneling en/of een verdieping van de activiteiten en ontwikkelingen die vanuit het eigen en het door de overheid gestimuleerde beleid zijn uitgezet.

ROC's, AOC's en vakscholen

De inbedding van activiteiten die met impuls gelden worden gefinancierd blijkt op een drietal punten.

- Wisselend voor de vier thema's sluiten de (deels) met impuls gelden opgezette projecten in zo'n 70 tot 80 procent van de instellingen aan op de strategische beleidsplannen. Veel projecten zijn ook een vervolg op eerder in gang gezette ontwikkelingen. Het gaat om activiteiten die met gelden uit de impulsregeling 2000 zijn gestart, maar ook om activiteiten die met eigen middelen zijn gefinancierd.
- In bijna tweederde tot ruim driekwart van de ROC's worden activiteiten betreffende de eerste drie thema's deels op instellingsniveau georganiseerd. Dit is een verdere aanwijzing voor de verankering van activiteiten in het eigen instellingsbeleid.
- Bij een aanzienlijk deel van de ROC's en vakscholen is er sprake van een vorm van locale en/of regionale verankering: in zo'n 45 tot 65 procent van de instellingen sluiten activiteiten op verschillende thema's aan bij locale of regionale initiatieven.

LOB's

- Van aansluiting van projecten op strategische beleidsplannen van het eigen LOB is sprake bij 7 van de 12 instellingen die projecten uitvoeren ter verbetering van de bpv-plaatsen en bij 10 van de 17 LOB's met projecten gericht op de aansluiting van structuren.
- Bij landelijke organen die met impulsmiddelen projecten uitvoeren op een van de twee thema's sluiten die activiteiten aan op eerdere ontwikkelingen.
- In vergelijking met de ROC's en vakscholen sluiten de projecten van de LOB's minder aan bij lokale en regionale initiatieven. Samenwerkingsverbanden van LOB's liggen ook meer op een landelijk dan op lokaal of regionaal niveau.

HBO

- De meeste hogescholen hebben de relatie van de activiteiten met het eigen strategisch beleid ten aanzien van een betere doorstroom mbo - hbo aangegeven. De beroepskolommiddelen worden in dat kader ook gezien als een mogelijkheid om de traditioneel sterkere gerichtheid van hbo-instellingen op de instroom vanuit het voortgezet onderwijs uit te breiden naar het mbo.
- De activiteiten van de hogescholen die in het kader van de beroepskolommiddelen worden uitgevoerd sluiten aan op ontwikkelingen zoals met name het in kaart brengen van verwante opleidingen en het creëren van doorlopende leertrajecten. Daartoe zijn in voorgaande jaren door het ministerie van OCenW ook middelen ter beschikking gesteld aan de hogescholen.
De verwantschapsregeling bevorderde een aansluitingsdenken op het niveau van vergelijking van eindtermen van een opleiding. De actuele regeling beroepskolommiddelen maakt het mogelijk op een hoger, regionaal niveau bezig te zijn met de aansluiting tussen mbo en hbo. Dit wordt als een positieve ontwikkeling gezien.
- De meeste instellingen geven te kennen dat de extra middelen volledig worden benut. Bovendien geldt dat de meeste instellingen ook eigen middelen investeren ten behoeve van de versterking van de beroepskolom.

4 Inbedding in samenwerkingsverbanden

Zonder samenwerking van de verschillende sectoren in de beroepsonderwijskolom is de beoogde versterking van de beroepsonderwijskolom niet te realiseren. Samenwerking op grote schaal is nauwelijks denkbaar als er voor die activiteiten op verschillende niveaus van de instellingen onvoldoende draagvlak is.

Algemene conclusies

1. Nagenoeg alle instellingen in de drie sectoren (onderwijsinstellingen in het bve-veld, de landelijke organen en het hbo) financieren met impulsmiddelen activiteiten waarin samengewerkt wordt met instellingen uit een andere sector. Onderwijsinstellingen in de bve-sector werken vooral met het vmbo samen. Dat geldt voor alle ROC's, voor bijna alle vakscholen en voor 3 op de 4 AOC's. Vanuit het bve-veld is, zoals aangegeven de samenwerking met het hoger onderwijs minder omvangrijk en minder intensief. Maar van de ROC's en de vakscholen werken toch altijd nog 4 op de 5 samen met één of meer hogescholen in de regio. In de AOC's is dat percentage geringer: minder dan de helft kent een samenwerkingsverband met een hogeschool.
2. De meeste instellingen hebben aangegeven dat samenwerking mede door de impulsregeling is uitgebreid en/of is omgezet in geformaliseerde samenwerkingsverbanden zoals een convenant.
3. De samenwerking blijft niet steken op een formeel, bestuurlijk niveau, maar de impulsmiddelen hebben bijgedragen aan samenwerking op een strategisch en een operationeel niveau (werkvloer).
4. De meeste instellingen in de verschillende sectoren beoordelen de samenwerking in het algemeen als positief, dat wil zeggen als constructief en gericht op het zoeken naar gemeenschappelijke oplossingen. Minder dan een kwart van de instellingen is enigszins terughoudend in hun oordeel. Er zijn nauwelijks instellingen die zich in negatieve zin over de samenwerking hebben uitgelaten.

ROC's, AOC's en vakscholen

- Iets meer dan de helft van de instellingen onderhoudt op bestuurlijk niveau (formeel) contacten met externe partners. Feitelijke samenwerking, zowel in strategische als in operationele zin, komt bij vrijwel alle instellingen voor.
- Alle ROC's, bijna alle vakscholen en de meeste AOC's hebben samenwerkingsrelaties afgesloten met vmbo-scholen in de eigen regio of werken binnenshuis samen met het vmbo (AOC's). Een aantal vakscholen met een landelijke functie kent niet zo'n regionaal overleg.
- Met het hoger onderwijs in de regio wordt door vier op de vijf instellingen

gen samengewerkt. Ook hier worden steeds vaker convenanten afgesloten. De AOC's lijken hier iets achter te blijven.

- De regionale relaties met het bedrijfsleven zijn wat moeilijker vast te stellen. Enerzijds mag aangenomen worden dat de meeste scholen met bedrijven in de regio contacten onderhouden over bpv-plaatsen. In ieder geval heeft driekwart van de scholen dergelijke contacten gemeld.
- Externe relaties worden in het algemeen als positief ervaren, dat wil zeggen open, opbouwend en gericht op het oplossen van problemen en het gezamenlijk werken aan een verbeterde doorstroom. Voor de samenwerking met het vmbo geldt dat iets meer (zo'n 80 procent van de instellingen) dan voor de samenwerking met het hbo.
- De impulsregeling wordt als een stimulans ervaren in het aangaan en versterken van de externe samenwerking. Zonder die regeling zou de samenwerking in ieder geval in verscheidene scholen minder intensief en minder vruchtbaar zijn geweest.
- Ongeveer de helft van de instellingen heeft plannen om de komende periode de banden met andere sectoren aan te halen of de samenwerking uit te breiden.

LOB's

- Op het gebied van de aansluiting van structuren werken landelijke organen in het algemeen meer samen met andere instellingen dan als het gaat om bpv-plaatsen. Dat geldt vooral als het gaat om onderlinge samenwerking tussen LOB's (respectievelijk 4 op de 5 tegenover een op de drie instellingen).
- Evenals bij de onderwijsinstellingen is men in de projecten meer gericht op de aansluiting vmbo-mbo dan op de aansluiting mbo-hbo.
- De meeste LOB's hebben plannen de externe samenwerking uit te breiden.
- Samenwerkingsrelaties met andere LOB's worden door bijna alle LOB's als open en constructief ervaren. De beoordeling van de samenwerking met andere partners valt in het algemeen eveneens positief uit.

HBO

- Veel hogescholen onderhouden formele samenwerkingsrelaties met die ROC's, AOC's en vakinstellingen waaruit potentiële deelnemers doorstromen. Veelal gaat het om al langer bestaande, bestuurlijk verankerde samenwerkingsverbanden, zoals die in het kader van de verwantschapsregeling zijn ontstaan. Een klein aantal instellingen meldt geen of slechts minimale samenwerkingsrelaties te hebben.
- Samenwerkingsrelaties worden ook steeds vaker formeel (bijv. in een convenant) vastgelegd.

- Met bedrijven wordt in vergelijking met onderwijsinstellingen minder samengewerkt, wel uiteraard in die gevallen waar sprake is van duale trajecten en bij stages.
- In het algemeen wordt de samenwerking als (zeer) goed beoordeeld. Een op de zes instellingen vindt de samenwerking redelijk. Zo'n één op de tien instellingen geeft het oordeel matig.

5 Uitvoering van projecten

Hier gaat het om het verloop en de aanpak van projecten en de inschakeling van externe deskundigen.

Algemene conclusies

1. De meeste instellingen denken het merendeel van de projecten die met impulsmiddelen (bve-sector) dan wel beroepskolommiddelen worden gefinancierd (hbo) op tijd te kunnen afronden. Een deel van de instellingen, zowel in het bve-veld als in het hoger onderwijs heeft laten weten dat dat niet voor alle of in sommige gevallen voor de meeste projecten lukt. Die projecten worden na juli 2002, maar in het algemeen nog wel in 2002 afgesloten.

Belangrijke factoren voor de vertraging zijn:

- a) de late beschikbaarstelling van de middelen voor 2001 waardoor voor veel instellingen niet alleen moeilijk was om tijdig plannen in te dienen, maar met name ook om de projecten en activiteiten tijdig te laten starten.
 - b) De personele inzet en de werkdruk zijn belangrijke factoren die vertragingen bij de start en tijdens de uitvoering van projecten in de hand hebben gewerkt. Samenhangend met de eerste conclusie hebben scholen erop gewezen dat het opzetten van projecten gedurende het schooljaar een goede planning van personele inzet sterk bemoeilijkt.
 - c) In een deel van de instellingen zijn afstemmingsproblemen, zowel intern als extern, een derde factor die tot vertraging hebben geleid.
2. Wat betreft de aansturing van en de controle op projecten en activiteiten is er in de meeste instellingen sprake van een planmatige of projectmatige aanpak. Activiteiten worden alleen bekostigd als er intern projectplannen worden ingediend.
Voor de aansturing van projecten wordt in het algemeen een stuurgroep of een projectleider aangesteld.
Interne tussentijdse controle, in de vorm van mondelinge of schriftelijke rapportage aan het bestuur of het management vindt in vrijwel alle instellingen plaats. In het hbo en met name bij de grotere instellingen is er een ontwikkeling geconstateerd naar meer regievoering op centraal niveau.
 3. Om goede resultaten te kunnen boeken worden in de meeste instellingen externe deskundigen voor projecten aangetrokken. Dat gebeurt in vier op de vijf ROC's en vakscholen, nagenoeg in alle AOC's en in drie op vier LOB's. Bij de hogescholen is die informatie niet ingewonnen.

ROC's, AOC's en vakscholen

- Bijna een kwart van de instellingen verwacht dat alle projecten tijdig, dat

wil zeggen begin juli 2002, afgerond zullen zijn en in iets minder dan de helft van de instellingen geldt voor de helft tot de meeste projecten. In één op de vijf instellingen is echter de verwachting dat de helft of meer dan de helft van de projecten vanwege opgelopen of nog op te lopen vertragingen na begin juli 2002 nog zullen doorlopen. In de AOC's lijken er minder problemen dan in de andere instellingen te zijn.

Belangrijke oorzaken voor vertragingen zijn:

- een te late start, met name vanwege het niet tijdig rond krijgen van de bemensing en vanwege interne en/of externe afstemmingsproblemen;
 - een onderschatting van de omvang of duur van de werkzaamheden;
 - een onderschatting van de weerbaarheid van de problematiek;
 - problemen in de personele bezetting tijdens de looptijd van het project;
 - organisatorische problemen in interne en externe afstemming.
- In de meeste instellingen is op alle of nagenoeg alle projecten een projectleider of een coördinator aangesteld en wordt het management of het College van Bestuur periodiek op de hoogte gehouden van de projectvoortgang. In enkele instellingen vindt een zo'n aansturing en controle niet plaats in de helft tot meer dan de helft van de projecten.
 - Ruim driekwart van de instellingen heeft voor één of meer projecten externe deskundigen ingeschakeld. In instellingen die de verhouding tussen interne en externe medewerkers konden aangegeven (ongeveer de helft van de instellingen) was de verhouding op projecten gemiddeld 4:1. Wel zijn er grote onderlinge verschillen:

LOB's

- De meeste LOB's zullen er naar verwachting in slagen de met de impuls gelden geplande activiteiten tijdig af te ronden. In 12 LOB's lukt dat voor alle projecten, in 5 voor de meeste projecten. Eén LOB heeft aangegeven dat de meeste geplande activiteiten niet voor 1 juli 2002 zullen zijn afgerond.

Belangrijke oorzaken voor vertragingen zijn:

- een te late start,
 - problemen in de personele bezetting;
 - organisatorische problemen in de externe afstemming.
- In alle LOB's is er voor de meeste projecten een intern projectplan opgesteld en zijn op alle of bijna alle projecten projectleiders aangesteld. Tussentijdse verantwoording over de voortgang wordt afgelegd aan het management of aan de medewerker die intern is belast met de uitvoering van de impulsregeling.
 - Door driekwart van de LOB's is aangegeven dat in één of meer projecten externe deskundigen bij de werkzaamheden zijn betrokken. Verhoudingsgewijs wordt veel gebruik gemaakt van externe deskundigen (gemiddeld 45 procent van de bemensing)

HBO

- De meeste projecten of activiteiten liggen op schema of er is sprake van een lichte vertraging. Dat geldt voor 70 procent van de instellingen. Forse vertragingen komen nauwelijks voor. Een kwart van de instellingen heeft overigens geen duidelijk zicht op de voortgang.

Als belangrijkste redenen voor vertraging zijn genoemd:

- personele bezetting waaronder werk- en tijdsdruk

(het late bekend worden van de regeling tijdens het reeds lopende studiejaar bemoeilijkte het bijtijds vrijroosteren van mensen die de activiteiten moeten gaan uitvoeren);

- een onderschatting van de omvang of duur van de werkzaamheden (te ambitieuze opzet);

- een onderschatting van de weerbaarheid van de problematiek.

- De meeste instellingen voeren alle activiteiten planmatig uit, een deel doet dat deels wel en deels niet en een aantal hogescholen volgt meer een ad hoc aanpak.

- Er is een ontwikkeling naar meer regievoering op centraal niveau. Met name bij de grotere instellingen wordt het beleid inzake de beroepskolom aangegrepen om zelf meer zicht te krijgen op de eigen activiteiten die rond de versterking van de beroepskolom worden uitgevoerd en daar meer samenhang in aan te brengen. Er zijn instellingen die een overkoepelend plan ontwikkelen. Na interne goedkeuring dient dit plan dan als kader voor het indienen van projectplannen vanuit de onderdelen van de organisatie. De projectplannen worden dan mede beoordeeld aan de hand van hun bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen uit het overkoepelend plan.

Iets minder dan de helft van de onderzochte hbo-instellingen probeert tot zo'n geïntegreerde aanpak te komen. Ruim de helft werkt daarentegen meer vanuit (tamelijk) losse activiteiten.

In het algemeen proberen instellingen via allerlei manieren van interne monitoring zicht te houden op de voortgang van de activiteiten.

